

טיב הקהילה

ראש השנה
א' תשרי תשפ"ז

החגים לפי אופק ירושלים

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הדרה"ג	6:15
מוצ"ש"ק	7:26
ר"ת	8:06

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סו"ת א' 8:42	סו"ת א' 10:00
סו"ת ב' 9:24	סו"ת ב' 10:29

גליון מס':
852

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרב"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הבנין

של בנינים שנטו קצת מדרך הישר רח"ל, כמה ממון ודמים שופכים אבותיהם בכדי לנסות להשיבם לדרך הטוב, לא בכח ולא בחיל, כי אם בשדילים ופיוסים, כי אין דרך אחרת, רק בדרכי שלום ונועם יכולים האבות לקנות את לב הבנים, ומדוע זה יעמיד הבורא יתברך שמו את בניו אהובי

למשפט על עוונותיהם, הלא האב אינו שופט את בנו, כי אם מרבה עליו מוהר ומתן לקנות את לבו ולהשיבו לרחמים ולרצון, אדרבה, כל כמה שהבן יותר חלוש ורופס ישקיע האב יותר כוחות לרצונו ולהפסיק דעתו.

והאמת הוא שכבר כתב בספר הזוהר הק' (רע"א מהימנא - אמור צט:), דכאשר יושב הקב"ה על כיסא הדין בראש השנה, נעמד אצל הפתח מלאך הדין - אשר השקט לא יוכל - ומבקש לקטר על בני ישראל, להוציא את דיבתם רעה, אולם הקב"ה אינו שועה אליו ודוחה אותו מכל וכל, למרות שאוהב את הדין, כדכתיב (ישעיה ס"א, ח) 'כי אני ה' אוהב משפט', כי בכל זאת הוא אוהב יותר את בני ישראל - בניו אהוביו, ואהבת הבנים גוברת על אהבת הדין עד שנרחיק לגמרי מפניה, כלשון הזוהר הק' - 'נצח רחמימו רבניו לרחימו רדינא', ומשמע מן הדיבורים הללו, שהקב"ה באהבתו הגדולה לבניו אהוביו אכן פוטר אותם לגמרי מן הדין.

אם כבנים רחמנו ואם כעבדים עניינו תלויות

הגה"ק בעל ה'נודע ביהודה' בדרשותיו (דחשי הצל"ח - דחש י"ב ליום א' של סליחות) כתב דברים נפלאים ביותר, על פי המדרש הידוע (ויקרא ובה אמור כט, ג), "עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר" (תהלים מז, ו...) בשעה שישאל נטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקדוש ברוך הוא, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב ה' בקול שופר, ומתמלא עליהם רחמים, ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים.

ומדוע באמת עומד הקב"ה מכסא הדין ועובר לכיסא רחמים, כי עד עתה עשו ישראל תשובה רק מתוך יראה, יראת העונש, אולם בשעה ששמעו ישראל את קול השופר, הם מתעוררים לתשובה מתוך אהבה, כי כן דרך השופר לעורר לתשובה באמת, כדכתיב הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ג הלכה ד), 'אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר, עורר ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וחזרו בוראכם'.

לכן התיישב קודם הקב"ה על כסא דין, כי בשעה שישאל עושין תשובה מיראה, הם נחשבים כעבדי המלך המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, ושפיר עושה המלך משפט בעבדיו, שהרי מלך במשפט יעמיד ארץ, אולם לאחר שכבר שמענו קול שופר, וזכינו לעשות תשובה מאהבה, או אז אנו מתעלים ממדרגת עבד למדרגת בן, כי אנו בניו ואתה אבינו, ותיכף באותה שעה מסתלק הקב"ה מכסא הדין ויושב על כסא רחמים, כי האב אינו שופט את בניו, אדרבה הוא מרחם עליהם ומשפיע להם כל מילי דמיטב.

על פי זה מבאר ה'נודע ביהודה' היטב את נוסח התפלה,

פרהם אב על בנים

אם כבנים אם כעבדים

לב מי לא נרעש ולא נפחד כהיום הזה, בו מעביר הקב"ה בבקרת רועה עדרו את צאנו תחת שבטו, כל הנשכחות צצות ועולות, ספרי הזכרונות נפתחין ונקראין מאליהם, כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון, והקב"ה סופר ומונה נפש כל חי, חותך קצבה לכל בריותיו וכותב את גזר דינם, אפילו המלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזון באמרם הנה יום הדין.

לא מדובר כאן במשפט פשוט וקל, כל עתידנו בשנה הבאה תלויה ועומדת בפסק שייצא מן השופט הגדול, הכל חפצים לצאת זכאים בדין, לדעת שגור הדין יצא עלינו לטוב כל הימים, ולכן אנו מתחננים ומבקשים לפני הקב"ה: 'היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, אם כבנים אם כעבדים, אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים ענינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו, איום קדוש'.

אמת הדבר שלא התנהגנו כראוי, אבל בכל זאת אנו מבקשים רחמים ממי שהרחמים שלו, כי אם אנו בנים של מקום, אזי רחמי האב על הבן, וכאשר האב שופט את בנו הוא שופט אותו מתוך רחמים וחסדים, לרחם עמו ביום דין, אבל גם אם לא זכינו להיות במדרגת בנים, בכל זאת אנו תולים עניינים ומבקשים, חנני נא מאוצר מתנת חנם ותוציא כאור משפטנו איום קדוש.

וכל איש ישראל צריך לשאוף להיות באחד מן המדרגות הללו, בן או עבד, מדרגת בן הוא אכן מדרגה יותר נעלה מעבד, אבל גם אם לא זכינו להיות בן, לפחות צריכין אנו להיות עבד, כי סוף כל סוף תכלית שני המדרגות הללו הוא ההתבטלות כלפי קודשא בריך הוא ושכינתיה, להיות בטל ומבוטל כעפרא דארעא, ומי שמבטל את עצמו זוכה לרחמים כמבואר בספרים הקדושים.

גודל החשיבות להיות עבד ה' אנו רואים במעשה שהיה מרגלא בפומיה של כ"ק האדמו"ר בעל ה'לב שמחה': מגור זצוק"ל, על מרן זקנו ה'שפת אמת' זי"ע, שפעם אחת פנה לחסידיו ואמר להם שבזמן אמירת הלל, כאשר אומרים 'אנא השם' קצת מעין זכר אלעס אויסבעטין - אפשר לפעול הכל, החסידים הבינו שהכוונה הייתה לפסוק 'אנא השם הושיעה נא', אבל באמת התכוון לפסוק 'אנא השם כי אני עבדך'.

נצח רחמימו רבניו לרחימו רדינא

ובגוף הדבר יש לנו להתבונן היטב, כי בנוסח זה של 'היום הרת עולם' משמע שגם הבן וגם העבד עומדים למשפט על חטאיהם, ודבר זה מופלא ביותר, הניחא אם העבד חטא לפני האדון, מובן מאד שצריך להעמידו לדין ולשפוט אותו בצדק, וכך הוא באמת סדר העולם, אבל בן אם חטא לפני אביו, יעשה האב כל טעדיק שבעולם להסתדר עמו בחשאי, ישלח אליו שליחים עם הצעות שונות וישדל אותו לשוב אליו וכבר יראה למחול על עוונותיו, העיקר שהבן ישוב אליו, אב שמעמיד את בנו למשפט גורם בחשות לעצמו, וכדי בזיון וקצף.

לדאבונו, ביודעי ובמכירי קאמינא כמה וכמה מקרים

טיב המערכת

אם כבנים אם כעבדים

פעם אחת נתלש כפתור מבגדו של מרן ה'חתם סופר' זיע"א והחת"ס נתן את הבגד לבתו בבקשה שתדאג לתיקונו, כשהחזירה הבת לאביה את הבגד המתוקן אמר לה אביה 'יודע אני כי לא את תפרת את הכפתור', הודתה הבת ואמרה 'אכן כן, לא אני תפרתי את הכפתור אלא נתתי למשרתת לתקן, אבל מניין ידע האבא שכך היה?' ענה לה החת"ס: מכיון שבצד הבגד יש עוד קרע קטן שלא ביקשתי ממך לתקנו, ויודע אני בבירור שאם את היית תופרת את הכפתור היית רואה את הקרע הנוסף ותופרת גם אותו, אבל לא כך זה אצל המשרתת, כי היא עושה רק מה שמבקשים ממנה ותו לא.

בתפילות ראש השנה אנו מבקשים כמה פעמים בתפילת 'היום הרת עולם', 'אם כבנים אם כעבדים, אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, ואם כעבדים'. לכאורה אנו מבקשים מהש"ת שהוא יחליט אם הוא רוצה לדוננו כמו בנים או כעבדים, אבל אולי יש פה משהו אחר? אולי יש כאן משמעות עמוקה יותר? אולי אנחנו יכולים 'להתערב' ולהשפיע על החלטתו האם לדרון אותנו כבנים או כעבדים? על פי המעשה של החת"ס נוכל לבאר שהבחירה בידינו, איך שאנחנו ננהג כלפי שמיא, כך יתנהגו אתנו: 'אם כבנים אם כעבדים', אז איפה נמצא ההבדל?

אבא שלנו מסתכל עלינו כל הזמן לראות אם אנחנו מקיימים את התורה והמצוות כמו בנים או כמו עבדים, תמיד מגיעים ברגע האחרון לתפילה ובורחים ברגע הראשון שאפשר - או שנמצאים בביהכ"ס ומתפללים את כל התפילה מתחילתה ועד סופה? מגיעים תמיד לשבת ברגע האחרון עם הלשון בחוץ - או שמתכווננים מוקדם ומקבלים את השבת בנחת? ועוד הרבה כהנה דוגמאות שממחישות לאיזה צד אנו שייכים, אז נכון שיש הרבה דברים, וקשה לנו לשנות הכל בבת אחת, אבל לפחות עכשיו כשאנו עומדים ברגעים גורליים אלה, נקבל על עצמנו דבר אחד, מצוה אחת, שאותה נקיים בהידור רב ובלי פשרות, ממש 'כבנים ולא כעבדים', וכך נוכל לבקש בתפילתנו 'רחמנו כרחם אב על בנים', ויהי"ר שנוכה לכתובה וחתומה טובה.

(ע"פ: 'טיב המועדים' ראש השנה)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א במספר מיוחד וישי

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

ערכוני שיחות: 0534-100024

טיב
ההודעות

היום הרת עולם, היום – ראש השנה – הוא יום הדין. ולפי זה יש לתמוה ולהתפלא, 'היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים'?! איך יתכן, הלא האב אינו שופט את בנו, וישראל הרי הם בני אצל למקום. על כן מיישב הפייטן שאכן לא כל אחד עומד במשפט, אלא 'אם כבנים אם כעבדים', דבר זה תלוי מאד במצב הנידון, האם הוא בן או עבד. 'אם כבנים' – אם הנידון הוא בן, שעשה תשובה מאהבה, אזי 'רחמנו כרחם אב על בנים', הוא זוכה לרחמים מאביו ופוטרו מן הדין. אבל 'אם כעבדים', אם הנידון הוא לא עשה תשובה מאהבה, ואינו בן אלא עבד, במצב כזה אינו יכול להיפטר ממשפט המלך, ואין לו עצה אחרת מלבד 'עניינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטינו'.

מען לייחט זיך א טאטע

מתוך הדברים הללו אתה למד, שאכן מי שעושה תשובה מאהבה מתעלה להיות במדרגת בן ופוטרו את עצמו מן הדין, אבל יחד עם זה לא כל הרוצה יבוא ויטול עטרה לעצמו, כי לא כל אחד יכול לעשות תשובה מתוך אהבה, שהוא מדרגה גדולה, כידיע, אולם העצה בזה הוא לעורר אצלנו בכח את הנקודת בן, להתפלל אל הש"ת ולהתחנן אליו, לדבר אליו כדבר בן אל אביו, ואז יתעורר גם למעלה בחינת אבא, ויכנס בן אצל אביו.

וכפי המעשה הידוע שסיפר הרה"ק משינאווא (דברי יחזקאל הפטור פרשת מטע), שפעם אחת הכריז הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע, שלהכיר את הרה"ק רבי פנחס מקאריץ הוא סגולה ליראת שמים, וכששמע הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק את דברי אביו ויצאים מפורשים מפי כהן גדול, קם ונסע לקאריץ להשתתף בתפלותיו ושולחנותיו הטהורים של הצדיק מקאריץ.

באמצע עריכת השולחן התלהב רבי אלעזר ביראת שמים טהורה ונפלט מפיו הקריאה 'טאטע', נענה

אליו רבי פנחס'ל ואמר 'ודלמא לאו אביו הוא?' כלומר, מאן יימר לך שאתה במדרגה של בן שאתה יכול לקרוא להקב"ה 'טאטע', ורבי אלעזר שמע ולא השיב כלום.

כאשר שם רבי אלעזר לביתו, ביקש אביו הקדוש לדעת מה היה שם, בתוך הדברים סיפר לו גם על המאורע הזה. מה ענית לו, שאל הרבי ר' אלימלך. לא ענית כלום, החרשתי דומיה. אמר לו הרבי ר' אלימלך, היה לך לענות על פי הכתוב (האזינו לב, ז) 'שאל אביו', שאל מלשון שאילה, 'מען לייחט זיך א טאטע'. כלומר, אפילו שלעת עתה איננו במדרגת בנים למקום, ואין אנו ראויים שהקב"ה יהיה נקרא עלינו בשם 'אבא', אולם אפשר לקבל מדרגה זו בהשאלה, על ידי שקורא בחזקה להקב"ה 'אבי אתה', ובזכות זה זוכה שבעתיד יהיה ראוי לתואר זה בצדק.

בין כך ובין כך נקראים בנים

וידוע מן הצדיקים הקדושים שהיו מליצים זכות בעד בני ישראל, אפילו בזמן שאינם ראויים להיקרא בנים, אבל סוף כל סוף ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא, ובוודאי שכלפי מצב הדור והנסיגות ראוי כל אחד מישראל להיקרא בן, ועל אחת כמה וכמה חשובים בני ישראל כנגד אומות העולם וגויי הארץ.

ואף על פי שרבי יהודה סובר (קידושין לו.) שישאל נקראים בנים רק בשעה שעושים רצונו של מקום, אבל רבי מאיר פליג עליו וסובר 'בין כך ובין כך אתם קרוים בנים', וכבר פסק הרשב"א בתשובותיו (נ"א סי' קצ"ד וסי' רמ"ב), שבהלכה זו אזלינן בתר רבי מאיר, אף על פי שבכל מחלוקת רבי יהודה ורבי מאיר הלכה כרבי יהודה, כי מפסקי התורה משמע כרבי מאיר.

כהעובדה הידועה עם הרה"ק ה'באר מים חיים'

זי"ע, שהיה לו בן שלא הלך בדרך הישר כפי הראוי לבן גדולים וקדושים, אך למרות הצער ועגמת הנפש הגדולה שגרם במעשיו לא הרחיקו אביו הק' מעל פניו, אדרבה, האבילו מפיתו והשקה אותו מממיו ואף סיפק לו כל צרכיו בהרחבה גדולה, לא פחות מבן חשוב והגון שמביא הרבה נחת להוריו ומגדליו. ובכל יום בשעה שנעמד אותו צדיק להתפלל, היה פונה קודם לאביו בשבטים ואומר: ריבונו של עולם, הבט נא עלי וראה, אף על פי שבני מצער אותי בהנהגתו ובתהלוכותיו, בכל זאת אינני גורע ממנו מאומה, אני רואה לו לכל הצטרכויותיו וכל פרנסתו עלי, ואם אני שאני אלא בשר ודם נוהג כך עם בני, על אחת כמה וכמה שאתה מלך מלכי המלכים צריך לנהוג כן עם בניך רחומיך, בני ישראל, שאף על פי שאינם עושים רצונך כדבעי, אבל בכל זאת כרחם אב על בנים צריך אתה להשפיע להם כל טוב סלה ובאין מחסור כל, כך לימד ה'באר מים חיים' זי"ע סניגוריא על בני ישראל.

אבל אנו אין לנו לסמוך על זה, אלא אנו צריכים לשאוף בכל מאורנו ולהשתוקק להיות נקראים בנים למקום, ולפחות לצעוק 'טאטע טאטע' עד שיהיה באמת טאטע, כי סוף כל סוף זהו שאיפתנו האמתית, וכל מה שלא הגענו לזה הוא רק מחמת נסיגות התקופה ומצב הדור שמושכים אותנו אל החומר, וכמאמר הגמרא במסכת ברכות (יז.), 'רבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעבך, שאור שבעיסה ושעבוד מלכות', והקב"ה אכן יודע את הרצון הפנימי שיש לכל אחד ואחד מישראל, והוא גם יודע שהיצר המפתה מנסה למשוך אל הלבבות אליו, 'כי הוא ידע יצרנו וזכור כי עפר אנחנו' (תהלים קג, יד), אולם על ידי תשובה ומעשים טובים נוכח מהרה להיות בנים למקום, וכרחם אב על בנים נוכח לשנה טובה ומבורכת מתוך רחמים גדולים וחסדים נגלים.

לאחר השם של חתימת הברכה לא יאמרנו במקום שנוכר (ש"ר הרב שם סי' ז).

טז. י"א דאם שכתב לומר זכרנו, אומר אותה בשומע תפילה, ובשבת וי"ט ש"א ש"א שומע תפילה, וכן אם שכתב לומר וכתוב או בספר חיים, יאמר אותם קודם שיעקור רגליו, אבל אם שכתב לומר מי כמוך, אין לו תשלומין, משום שאינו בקשת רחמים (בא"ח נציבים סי' ב). וי"א דאין חילוק בזה, ובכולם אם שכתב יאמר אותם קודם שיעקור רגליו (בה"ח סק"ב). ובחיי אדם (כלל כ"ד סכ"ה) כתב שאם שכתב לומר בספר חיים ונוכר לאחר שסיים הברכה, ראוי לאומרו תיכף קודם יהיו לרצון, כיון שכבר גמר התפילה. **יז.** נוהגין כששמגיע החון לוכתוב או בספר, אומרים הציבור בקול רם וכתוב או בספר, והחון ממתיק עד שיסיימו ואומר אחו"כ (מט"א סי' תקפ"ד סי' י). ויש מקומות שנוהגים גם כן בוכרנו ומי כמוך (קצת המשה סק"ב. ליקוטי מהרי"ח).

יח. בתפילת שחרית מנחה וערבית אומרים אב הרחמן, ובתפילת מוסף דר"ה ויו"כ ושבת אומרים אב הרחמים, וכן במנחה של שבת ובנעילה אומרים אב הרחמים (שער הכוונות, הובא באחרונים).

יט. יאמר 'לחיים' בשב"א תחת הלמ"ד, ולא יאמר בפת"ח ולא לישמעלא לאחיים דהיינו לא חיים, ודוקא בימים האלו כיון שהם ימי דין צריך לדרק ולפרט היטב תפילתו, משא"כ בשאר ימות השנה אנו אומרים והעמידנו מלכנו לחיים בפת"ח תחת הלמ"ד ואין חוששין, לפי שאחר כוונת הלב הן הדברים (מ"ב שם סק"י).

כ. ולא יאמר לחיים טובים, רק לחיים, עד שיגיע לוכתוב לחיים וכו' או יאמר לחיים טובים, כי המבקש צריך לבקש מתחילה דבר מועט, ואח"כ מוסיף והולך (שם). ומטעם זה י"א דאין אומרים עם הש"ץ זכרנו ומי כמוך, משום שלא יתכן שאחר שבקש דבר היותר גדול שכבר אמר בהודאה וכתוב לחיים טובים שאמר שוב עם הש"ץ זכרנו שהוא דבר היותר קטן שאין אומרים בו לחיים טובים, ורק לבסוף בהודאה או אומרים עם הש"ץ וכתוב לחיים טובים, וכן בספר שהוא גם כן דבר היותר גדול (טעמי המנהגים סי' תש"א). ולכן בברכת שים שלום מוסיפין בספר חיים ברכה ושלום וכו' (טור).

מעמקים

כא. בכל עשרת ימי תשובה טוב ונכון מאוד לומר בין ישתבח ליוצר מזמור ממעמקים קראתני ה' (הארי"ל בשער הכוונות דרוש ר"ה בהקדמה, והובא מ"ב סי' נ"ד סק"ד, ובכ"ה במט"א שם סי' ט). ואם בשעה שהציבור אומרים ממעמקים הוא עומד עדיין באמצע פסוקי דמזמרה, ה"ז רשאי לומר עמדה, ומ"מ כשמגיע אחר ישתבח יוכל לאומרו במקומו (אלף למטה שם סק"ב).

הרחמים, שהוא צריך גם כן לומר המלך הקדוש, אזי אנו אומרים שמסתמנו זכר גם בשעת הברכה ואמר המלך הקדוש (א"א להנהי"ק מבוטשטש).

ח. בשבת שובה ערבית יאמר בברכת מעין שבע 'המלך הקדוש', ואם טעה ואמר הא-ל הקדוש, יש דעות באחרונים אם צריך לחזור, ודוקא אם סיים הברכה, אבל אם נזכר קודם שסיים הברכה, יתחיל עוד הפעם מן 'המלך הקדוש' (ש"ר סי' י"ג ובמ"ב שם).

המלך המשפט

ט. בעשי"ת אומר חותם בברכת השיבה שופטינו המלך המשפט, ואם טעה וסיים מלך אוהב צדקה ומשפט א"צ לחזור, ומ"מ אם נזכר תוך כדי דיבור, אומר המלך המשפט (מ"ב סק"י ע"פ פסק הרמ"א בסי' ק"י). (וי"א דאם נזכר לאחר שעקר רגליו, טוב שיתפלל עוד הפעם בתורת נדבה, וא"צ לחדש בה דבר, כיון שהוא מתפלל אותה מחמת ספק (ש"ר הרב סי' תקפ"ב ס"ב). **י.** אבל אם סיים הא-ל אוהב צדקה ומשפט, ונוכר לאחר כדי דיבור, ה"ז חוזר לברכת השיבה שופטינו וממשיך על הסדר, ואם נזכר לאחר שעקר רגליו חוזר לראש (ש"ר סי' תקפ"ב ובמ"ב שם סק"ט).

יא. ואומר המלך המשפט בשני ההי"ן, ויהיה בזה, כי י"א דהוא לעיכובא, ומ"מ בדיעבד אם אמר מלך המשפט לא יחזור (מ"ב סי' ק"י סק"ב).

זכרנו ומי כמוך וכו'

יב. תיקנו הגאונים לומר בעשי"ת זכרנו בברכת אבות, ומי כמוך בגבורות, ובברכת הודאה וכתוב, ובספר חיים בברכת שים שלום, וכיון שאינו אלא תיקון הגאונים אם שכתב לאמרם אין מחזירין אותו (ש"ר סי' תקפ"ב ס"ה ובמ"ב שם). ואפילו אם רוצה לחזור אינו רשאי (מג"א שם סק"ד, ותי' במחש"ק שם).

יג. אפילו לא עקר רגליו עדיין, רק שכבר אמר השם של סיום הברכה, אינו חוזר, אבל כל שעדיין לא אמר השם של סיום הברכה ה"ז חוזר, אפילו אם כבר אמר כמה שמות באמצע, כגון בברכת הודאה שהמשיך וכל החיים וכו' (מ"ב שם סק"ט). וי"א דבכה"ג יאמרנו במקום שנוכר ולא יחזור לתחילת וכל החיים (מט"א שם סי' ע"ח).

יד. אמר ברוך אתה השם ונוכר שלא אמר זכרנו או מי כמוך, לא יאמר למדני חוקיך, אלא ימשיך בתפלתו (בא"ח נציבים סי' כ, וב"מ

מנ"ש בשע"ש סי' קפ"ח סק"ב). **טו.** י"א שאם א"כ שכתב לומר זכרנו או מי כמוך, וכבר סיים הברכה, ועדיין לא התחיל הברכה האחרת, ה"ז רשאי לאמרנה שם, ע"פ שאינו חייב (אלף המגן שם סק"ה בשם א"א). וי"א דאם נזכר

טיב הליכה

ההוספות בתפילות של עשרת ימי תשובה

א. בעשרת ימי תשובה חותם בברכת קדושה המלך הקדוש, מפני שהימים הללו הם ימי דין שהקב"ה יושב ודן כל העולם ומראה מלכותו וממשלתו שהוא בכל משלה (ש"ר סי' תקפ"ב סי' א ובמ"ב שם).

ב. אם טעה ואמר הא-ל הקדוש, ואפילו הוא רק מסופק אם אמר המלך הקדוש, ה"ז חוזר לראש התפילה. ודוקא כשנוכר לאחר כדי דיבור מוסיים הא-ל הקדוש, אבל אם נזכר קודם ששהה כדי דיבור, דהיינו כדי שיעור אמירת ג' תיבות, יאמר מיד המלך הקדוש ויצא, וכל זה דוקא כשלא התחיל עדיין ברכה אחרת, אבל אם כבר התחיל ברכה אחרת אפילו אם עדיין תוך כדי דיבור חוזר לראש (ש"ר סי' ובמ"ב שם), וי"א דאפילו התחיל כבר ברכה אחרת ג"כ אין חוזר לראש אם הוא עדיין תוך כדי דיבור (אלף המגן שם סק"ב).

ג. ואינו מועיל מה שיאמר צ' פעמים המלך הקדוש, שהרי אינו יכול להרגיל את עצמו לומר כמו שאומר בתפילתו, שאם יזכיר את השם הרי זה ברכה לבטלה (מ"ב שם סק"ג בשם המג"א). וי"א דכשיאמר צ' פעמים 'ברוך אתה השם המלך הקדוש' מהני (פרי"ח, הביאו בשע"ש סק"ב), ורוב האחרונים לא פסקו כן (שע"ש שם), ולכן אם אמר צ' פעמים 'ברוך אתה השם המלך הקדוש', ועכשיו הוא מסופק בתפילתו, יתפלל שנית דרך נדבה (מט"א שם סי' י). ומן הנכון שלא יאמר צ' פעמים ברוך אתה השם וכו' כדי שלא להיכנס במחלוקת (בה"ח שם סק"ג).

ד. אם הוא מסופק בראש השנה ויוה"כ אם סיים המלך הקדוש, אך ברור לו שאמר את כל הניסוח של ובכן תן פחדך על הסדר, אפשר דא"צ לחזור, דאולי לא שייך לומר בזה שאמר כהרגלו כל השנה, שהרי הוסיף לומר קודם סיום הברכה מה שאינו אומר בכל השנה (מ"ב שם סק"ד).

ה. אם אמר תיבת הא-ל ועדיין לא אמר הקדוש, א"פ ששהה יותר מכדי דיבור, ואח"כ סיים המלך הקדוש, א"צ לחזור (דע"ת, אלף המגן שם סק"י בשם הרה"ק מבוטשטש).

ו. ש"ץ שטעה בהמלך הקדוש חוזר לראש ואומר שנית קדושה (שע"ת סק"א).

ז. אם היה זוכר בסוף ברכת מחיה המתים כשאמר מי כמוך אב

כשלג ילבינו

ראש השנה מגיע ואני נזכר בטיב ההשגחה שהיה לי לפני שנה:

כחסידי ברסלב, אני נוסע מדי שנה לאומן לראש השנה, ערב ראש השנה הגיע. כל הלחץ של ההכנות מסתיים ומגיע הרגע המיוחד. אני מוציא את הקיטל הלבן שהכינו לי ולובש אותו בהרגשה עילאית. הנה אני שוב 'דומה למלאכים'. אחרי רגע אומר לי מישהו 'יש לך כתם צהוב על השרוול'. אני מתפלא, מניין צץ לו הכתם? הרי הקיטל עבר כביסה? אני מסתכל ולא רואה כלום וממשיך, לפתע עוד אחד מהאחים שלי מעיר לי 'יש לך כתם על כל השרוול', כבר לא יכולתי להישאר אדיש, הורדתי מהר את הקיטל ונחרדתי לראות על הצד האחורי של הקיטל כתם צהוב ענק!

מה עושים עכשיו? אם רק הייתי יודע לפני כמה שעות אולי הייתי מספיק לכבס את הקיטל, אבל עכשיו? אנחנו משפחה מאוד מלוכדת וגם באומן כולנו נמצאים יחד באותה דירה. כולם משתתפים בדאגתי אבל לאף אחד אין רעיון מה אפשר לעשות ברגע זה. לפתע אני שומע קול בלתי מוכר 'יש לי בשבילך קיטל חדש', אני מתפלא מיהו הדובר?

אחד מהאחים הביא אתו את גיסו הבחור לאומן. הבחור רצה לשמח את אביו שנשאר בארץ ולקנות לו מתנה מיוחדת מאומן. הוא זכר שהקיטל של אבא שלו נראה זקן ובלוי, אז הוא קנה לו 'קיטל' חדש! ועכשיו הוא הציע להביא לי את הקיטל שיהיה לי קיטל נקי וצח לראש השנה. סיכמנו שאחרי החג אקנה עבורו אחד חדש. לקחתי בשמחה את הקיטל.

מתוך פורומים

המעוניין לזכות את הרבים בספור של השנה פרטית מוזמן לשלוח אל ר' שמחה סמאולס פקס: 15326517922 או ל: o.y.wines@gmail.com

גדול, וידאגו לו לכל צרכיו מהחל ועד כלה.

שמח האיש נוסע לקרעסטיר, ובהיות ששמע שבקרעסטיר נהוג להביא לרבי מתנת בקבוק יי"ש [בראנפנעץ] קנה לו האיש בקבוק יי"ש, ובהגיעו קרעסטיר נכנס אל הרבי הקדוש רבי ישעיה'לי והגיש לפניו את בקבוק היי"ש שהביא עימו.

הרבי קיבלו בשמחה ובסבר פנים יפות, ואת הבקבוק שהביא לו נטל בידו, וקם ממקומו בהדרת קודש, ניגש אל פינת הבית שם עמדה חבית גדולה מלאה ביי"ש חריף וטוב, ושפך את כל תכולת הבקבוק אל תוך החבית.

והנה ביום טוב של ראש השנה בהפסקה שלפני קריאת התורה, הסתובב לו בבית המדרש הגדול שבקרעסטיר בחור שלא היה כל כך בריא בנפשו, וביקש לשתות מעט מן היי"ש הטוב של הרבי...

הגבאים כמובן לא הסכימו לו, וגערו בו שעתה באמצע התפילה אין שותים יי"ש! אך הבחור מתעקש הוא רצה לשתות את היי"ש דווקא עתה באמצע תפילות יום הדין! וכראותו שמסרבים לו פעם אחר פעם,

התנגב לו בלאט אל תוך הבית, והחליט שאם לא מגישים לו מן המשקה, הרי יטול הוא בכוחות עצמו בשליחות יד...

אולם לצערו כשהגיע למוזג לעצמו 'כוסית' טובה מתוך החבית, הסתבר בתנועותיו המסורבלות על שנפלה כל החבית הגדולה על הארץ בקול חבטה עזה ונשברה, תבריה ולא שתייה... יי"ש רב החל להישפך לכל עבר, והמשמשים המסורים שרצו מהרה לקול החבטה החזקה נדהמו למראה עיניהם.

עד מהרה תפסו את הבחור הסורר שעמד נכלם מן הצד, והחלו להכות בו מכות נמרצות על שהעז להתנגב ללא רשות אל תוך ביתו של הרבי, ולעולל בו את תעלוליו.

אחד המשמשים שהיטב חרה לו על כל הבלגן וההפסד הגדול, היכה בו חזק וצעק עליו: **בראנפנעץ! האסטו גיוואלד? פעטש וועסטו חאפען!** [יי"ש רצית? מכות תחטוף!]

הרבי הקדוש שהרגיש בהמולה הגדולה יצא החוצה לראות מה קרה שם, והנה הגיעו לאוזניו גערוותיהם של המשמשים, וכששמע במה המדובר, ציווה לקרוא לפניו תיכף את הבחור המסכן. נטלו הרבי בידו, ונכנס עימו יחדיו אל הבית פנימה ושאלו לרצונו, ענה הבחור והתנצל שבסך הכל 'רק' רצה לשתות מעט יי"ש, ועתה לרוע מזלו לא רק שאין לו יי"ש הוא, החבית כולה שבורה ושפוכה, והוא עוד חוטף מכות נאמנות!

וואס איז ד'פראבלעם? [מה בעיה?], אמר הרבי, אתן לך לשתות יי"ש!

בכה הבחור במר נפשו, הלא כבר אין לנו שום יי"ש, הכל נשפך וניגר על הארץ!

מדוע תאמר כך? אמר הרבי ברוב חיבה, **פאר דיר איז אלץ דא!** [בשבילך יש הכל!]. וכדברו ניגש אל ארון צדדי, שם בפניה עמד מוחבא בקבוק קטן של יי"ש, כנראה בדיוק לנסיבות שכאלו... הרבי פתח את הבקבוק הוציא כוסית ומוג לו לבחור שישתה להנאתו.

הבחור התמים שמח מאוד לכוסית שכה השתוקק לה, הוא לגם אותה כולה בבת אחת, ותיכף הושיט לרבי את הכוס הריקה, ובחיוך מבוש אמר: **נאך איינז!** [עוד אחת!].

הביט בו הרבי היטב, ואמר: הלא עומדים אנו כעת עדיין לפני התקיעות, הבה ניכנס פנימה לבית המדרש לשופר-בלאזען ולתפילת המוספים, ולאחר מכן אמוזג לך עוד מן המשקה הנכסף. יצאו אפוא הרבי ביחד עם הבחור, הרבי העמידו על ידו במשך כל התפילה.

ובכך הפך הצדיק הקדוש את לבבו לטובה, כשבמשך כל עת התפילה עמד הבחור בכובד ראש בתפילות הנוראות.

כשמעו הצאנזער רב את כל השתלשלות המעשה מפי האיש, התפעל מכך מאוד, ופנה לבניו שישבו אצלו, שעדיין לא הכירו בראי את ר' ישעיה'לי ולא הבינו מדוע מקרבו אביהם כל כך. זעהט איר! [ראוים אתם] אמר הרבי, זהו צדיק מושלם וראוי הוא להנהיג את ישראל. וגילה לפנייהם מעט מכבשונו של עולם, שבאותה 'עבודה' שהתעסק הרבי עם אותו בחור, התכוון בכוונותיו הטמירות לבטל קטרוג קשה שריחף בבית דין של מעלה, ובאתערותא דלתתא שעורר את רחמיו על אותו בחור מסכן, התעוררו למעלה רחמים מרובים, ותיכף התבטל אותו קטרוג קשה, ובאה הישועה לישראל.

וזו גם הסיבה שמערב את כל בקבוקי היי"ש

גרסינן בריש פרק האומנין (בבא מציעא עה:): "השוכר את האמנין והטעו זה את זה, אין להם זה על זה אלא תרעמת וכו'. השוכר את האמנין וחרזו ביה דין על המתקנה, אם בעל הבית חוזר בו ידו על המתקנה".

ומוקמינן לה בגמרא (עו.) דין חזרו פועלים, באופן דאייקר עבדתא וחזרו בהם הפועלים, ואזל בעל הבית ופייסינהו עד שנתרצו לשוב למלאכתם. מהו דתימא מצו אמרי ליה הפועלים לבעל הבית: כי מפייסינן, על דעת שתוסיף לנו על שכרנו, קא משמע לן דאמר להו: **אדעתא דטרחנא לכו באכילה ושתיה וכו'.**

ודין חזרת בעל הבית מוקמינן לה התם באופן דול עבדתא, וחזר בו בעל הבית, ואזול פועלים ופייסוהו. מהו דתימא מצי אמר להו: נתרציתו אדעתא דבצירתו לי מאגרייכו, כדי שתפחתו משכר עבודתכם, קא משמע לן דאמרי ליה: **אדעתא דעבדינן לך עבדיה שפירתא** עיין שם הטיב הסוגיא.

ופירש רש"י ז"ל: "פייסינהו - הרבה תחנונים".

מכאן רמזו בספרים על האי יומא דרינא רבא דראש השנה, כאשר בעל הבית מלכו של עולם השוכר אותנו הפועלים בעבודתו יתברך, לעריכת חשבון שכר המלאכה, ומעמידים את הכל על המשקל.

והנה כשמתבוננים בעבודת הפועלים אצל בעל הבית במשך השנה חולפת, מתברר שלפעמים חזרו בהם פועלים ולא עשו את עבודתם כדן, או מצד שני שחזר בו בעל הבית ואינו חפץ ח"ו בעבודת הפועלים.

ועל כך למדין אנו מסוגיא זו, שניתן שפיר לפייס זה את זה, על ידי שמרבים בפיוס ובתחנונים, כד"א 'השתדלו והרבו תחנה ובקשה לפני מלך א'ל רם ונשא'. והפיוס הוא משני הצדדים, הן אנו הפועלים מפייסים את בעל הבית שנושב אליו לעבודתו, והן בעל הבית מפייס אותנו כביכול כדי שנושב אצלו יתברך שמו.

ואהא קא משמע לן, שעל דעת כן מתפייסים שני הצדדים, שהבעל הבית יחייב להו לפועלים ויטרח עבורם במאכל ובמשתה, ובהמצאת פרנסתם ומוזנותיהם ברייוח. ואילו הפועלים על דעת שיעבדו עבדתא שפירתא, ובשנה הבאה עלינו לטובה נעבוד עבודה טובה ומשובחת יותר. - ובכך מתרצים יחדיו שני הצדדים, הן בעל הבית והן הפועלים, בריצוי טוב ובפיוסים.

"בספר חיים ברכה ושלום, ופרנסה טובה, וגזרות טובות וישועות ונחמות, נזכר ונקתב לפניך, אנחנו וכל עמך בית ישראל לחיים טובים ולשלום" - אמן.

* * *

שתיית היי"ש שביטלה את הקטרוג הקשה בר"ה

כאשר עלה ונתעלה הרה"ק רבי ישעיה מקרעסטיר צוק"ל על כס ההנהגה, היו כמה וכמה מגדולי צדיקי הדור שחיוקו מאוד את שבט הנהגתו.

אחד מהם היה מרן בעל ה"דברי חיים" מצאנז צוק"ל, מגדולי צדיקי ומאורי הדור, אשר תמך בו מאוד ועודדו וחיוקו לקבל עליו את ההנהגה.

פעם הגיע יהודי מאחת מערי הונגריה בבקשת ישועה אצל הצאנזער רב, המדובר היה בקוויטעל קשה עם צרה סבוכה מאוד, לאחר שהתבונן הדברי חיים בפתקא זמן ממושך, אמר שלישיעה שכזו צריכים את כוח ראש השנה!

היכן היית בראש השנה האחרון? - שאל הרבי.

התנצל האיש, שאף כי בכל שנה משתדל הוא להגיע אכן לראש השנה לצאנז, השנה התארכה דרכו מחמת כמה קשיים, ולא הספיק להגיע עד צאנז.

היכן אם כן היית בראש השנה? - שאל הרבי.

- בקרעסטיר!

ספר נא לי בפרוטרוט כל מה שראית שם, ביקש הרבי.

פתח האיש וסיפר, שבהיותו בדרכים בימים שלפני ראש השנה, וכראותו שכבר לא יוכל להספיק להגיע עד צאנז שבגליציה, כשהוא עדיין מתעקל בדרכים עמוק בתוככי הונגריה ביקש לברר היכן יוכל להיות בראש השנה.

לאחר ששאל בכמה קהילות, אמרו לו שלאחרונה הגיע 'רבי קטן' לעיירה קרעסטיר הקרובה, ושם מקבלים את כל האורחים בכבוד

הסד המיוחד על התורה, ועל פירוש רש"י,
אשר בו צורד פנינים מתוקים, ולקחי מוסר נפלאים

טיב התורה

עם טיב חדשי

ממשנתו של הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב': 0733-22-76-09

מחשבים • מחשבים • מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

03-6194114

הפצה מרכז הספרים

בתחנת רכבת פריז

718-871-8652

הפצה שירה

אירועי תוכנית

ניתן להשיג גם בחנויות הספרים

מפעם לפעם היה צריך גם לנסוע עם 'סטוקים' ענקיים של רבבות עצים על גבי רפסודות בנהר הוויסל הידוע, כדי להובילם אל עיר הסחר המפורסמת 'דאנציג' [כיום 'גדינסק'], שבהיתה עיר נמל גדולה התקיים שם אחד היירידים הגדולים ביותר של העצים.

[וראה בספר 'קול מבשר' (תהלים ע"ח) כמה עניינים שפעל בסתר עליון, בהיותו אז בדנציג עי"ש].

בהמשך השנה כאשר שב הרבי ר' בונם למעון קדשו של רבו החוזה, אחרי שכבר נודעו עסקיו הגדולים אצל הגבירה מרת 'תמרל', ושחזר והתעשר מאוד. אמר לו רבו הגדול תיכף בבואו: **בונם לעבני!** תדע נאמנה, כי כשגזרת הגזירה למעלה הרי היא מציאות היותר חזקה מכל העולם כולו, ואין שום כח עומד בפני הרצאת גזירת עליון אל הפועל. - ברם בכוח תפילה אמיתית מקרב לב ונפש בדמעות ובכיות נאמנות, להתעלות מעל כל אותה מציאות, ולקרוע את הגזירה לגזרי גזרים, ולהפוך את כל הקערה על פיה!

וזה סוד אומרים ו"ל בפרק הבא על יבמות (יבמות סד): "אמר רבי יצחק, מפני מה היו אבותינו עוקרים - מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. אמר רבי יצחק, למה נמשלה תפלתן של צדיקים כ'עתר' - מה 'עתר' זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מידותיו של הקדוש ברוך הוא ממידת רגנות למדת רחמנות".

לפיכך, סיים החוזה, כל אשר אמרתי לך היה לפי מה שראיתי בקוויטעל דראש השנה שלך במציאות שהיתה כך באותה שעה בלא הדמעות שלך, אבל על תפילות ותחנונים בדמעות שכאלה לא היתה דברתי...

וכאשר כבר הוכיחו זאת בספרים, ממה שנצרך הכהן גדול ביום הכיפורים לפני ולפנים, לערוך תפילה מיוחדת כנגד תפילת עובדי דרכים על עצירת הגשם בשעה שהעולם צריך לו (יומא נג). - והיינו טעמא משום שכל תפילה ישירה הבוקעת בצעקת זעקה פנימית מתוך צער וכאב לב, בוקעת ועולה עד כסא הכבוד! ואפילו כשאותה תפילה מנוגדת למה שהעולם צריך באותה עת לגשמים.

ולפיכך מן ההכרח להעמיד כנגדה תפילה עצומה יותר של הכהן גדול ביום הכיפורים.

* * *

עם התחלפות השנים, בפרוס עלינו השנה החדשה הבאה לקראתנו לשלום, נבואה נא בחרדת קודש לקדם בזה בברכת השנים, את כ"ק רבינו הגה"צ שליט"א, מורה דרכנו ומאיר נתיבותינו בכל ימות השנה כולה, ונושא בעול עם כל אחד ואחד בפרטות ובכללות, ובפרט בליווי אישי במדור נהדר זה מדי שבת בשבתו. ואתו עימו מחברתו בקודש הרבנית הצדקנית תליט"א, ובניו הרבנים החשובים הי"ו, הממיעים בידו במשא הקודש, ולכל אשר על המלאכה מלאכת הקודש, ולכלל הקוראים הנאמנים, ולכל בית ישראל, ה' עליהם יחיו: "לשנה טובה תכתבו ותחתמו לאלתר לחיים טובים"

תשפ"ז - בגימטריא:

'אֶנְכִי מַצִּיחַ אֶתְכֶּם הַיּוֹם לְאַהֲבָה' (דברים יא, יג)
'כֵּן אֶמְרָה שְׁמֶךְ לְעַד' (תהילים סא, ט)

שמקבל משלומי אמוני ישראל מכל מקומות שהם, שבכך מתכוון לאחד ולקרב לבבות ישראל יחדיו, כדי להרבות אהבת ישראל בעולם. סע נא שוב אל רבי ישעיה'לי לקרעסטיר, ציווה הצאנוער רב על האיש, ותאמר לו בשליחותי שבהיות שזכית להיות עימו במחיצתו ביום הדין דראש השנה, הרי צריך הוא לפעול עבורך את ישועתך.

ואכן נענה האיש ונסע תיכף אל הרבי בקרעסטיר, הגיש את הפתקא ואמר את שליחותו של הדברי חיים מצאנו. - נטל ממנו הרבי את הקוויטעל, ואמר שאם זו שליחות של הרב מצאנו הרי זה פסק ברור מפי הדיין אב בית דין, ותורה לא בשמים היא! ובוודאי כששלח אליו שליחות זו החדיר בו את הכוח לפעול עבורו את ישועתו, ובירכו בשמחה בכל הנצרך לו, ועד מהרה באה ישועתו הגדולה משלם.

ללמדך, כמה גדול כוחה של מידת הרחמנות, וכאשר מבקשים אנו 'עצות טובות' לזכות ביום הדין, הרי זו היא עצה יעוצה לרחם ולהטיב עם ישראל, כמ"ש בפרק שואל (שבת קנא): "רבן גמליאל ברבי אומר, 'ונתן לך רחמים ורחמך והרבך' (דברים יג, יח) - כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים".

ובכך נזכה בוודאי ביום הדין, להפוך לנו דין לרחמים, אמן.

תפילה מעומקא דליבא שהפכה וביטלה את כל הגזירה מעשה נורא מסופר על הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זצוק"ל, שבצעירותו היה עולה ובא יחד עם אלפי ישראל רבנים ומנהיגים, לחסות בימים הנוראים בצל הקודש אצל הרבי הקדוש ה'חוזה מלובלין' זצוק"ל. - שהיה נקרא בפולין של מעלה 'הרבי' של הרעבי"ס, כידוע שחשו בצילו כארבע מאות לובשי לבן בעלי רוח הקודש, מלבד אלפי גולת פולין וגלילותיה.

במוצאי ראש השנה עבר הר"ר בונם בין כל הקהל הגדול עם הפתקא והפ"ן [פדיין נפש] בידו, לקבל ברכת הקודש לקראת השנה החדשה.

החוזה בירכו ככל בקשתו בקוויטעל, אך להפתעתו הוסיף ואמר לו כמה מילים, כידוע שהיה אומר ומגלה לפעמים מה שגזר בשמים בראש השנה, כמנהג כמה צדיקים [כדי שיתפללו על כך], וכה אמר לו: תדע נאמנה, שהשנה תהיה לך שנה קשה בענין הפרנסה! כפי שרואה אני כאן בקוויטעל שלך, בשלב מסוים כנראה תפסיד את כל כספך ולא יישאר בידך מאומה. והנני מכין אותך בזה סוף מעשה במחשבה תחילה, כדי שתהיה מוכן ועומד בחוק ביטחון איתן בצור עולמים ברוך הוא, ואל תיפול ברוח! - כידוע שגנלו לפניו כל תעלומות שצפה וחזה ברוח קדשו, בגילוי שכינה הקדושה השוכנת תדיר נר לראשו.

ואכן כאשר אמר הרבי - כך בדיוק היה, שעה אחת מדבריו קדשו לא נפלה ארצה! כעבור חודש ימים החלו עסקי מסחרו נופלים ונסוגים אחור, הוא עסק באותה עת בענייני מסחר שונים, ולאחר חודש נוסף צנחו כל עסקיו בנפילה דראסטית, אט-אט אול כל כספו עד פרוטה אחרונה ממש! בדיוק כפי שהכינו רבו הקדוש בתחילת השנה, והוא כמובן לא נפל ברוחו ולא התייאש חלילה, רק פקודת רבו שמה רוחו, וחיוק עצמו ובני ביתו כל העת, שבוודאי זהו רצון שמים, וכנראה כך היא המידה הטובה עבורם כעת.

ויהי בצר לו, כאשר לא נותר בידו טרף להאכיל את בני

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב'

מהגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

0733-22-76-09 מחשבים • מחשבים • מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

shivti11@gmail.com

י"ו ל' ע"י קהילת שבעי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקא! את תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסת.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173